

השיעור המרכזי בבית הרב קוק רח' הרב קוק 9 ירושלים בכל יום שלישי 20:00

בסייעתא דשמיא

אורות חיים - סדרת חגים ומועדים

חוברת כא'
עומר

ספירת העומר

בנין גבורת ישראל

הרב יצחק חי זאגא

ספירת העומר

שלום לכולם. אנו עומדים בעיצומם של ימי העומר, ומידי ערב מקיימים בדבקות ובשמחה, את מצות ספירת העומר. הנשמה מרגישה את האור שבמצוה, אבל הדעת צמאה להבין, מהו תוכנה הפנימי של ספירת העומר.

היה אפשר לומר, שהספירה מבטאת את הציפיה לקראת חג השבועות הקרב ובא, אבל אם כך, היינו צריכים לספור לאחור, כמה ימים נשארו עד לחג, ואילו ספירת העומר, כידוע, היא ספירה צוברת. יתירה מכך, אנו סופרים מפורשות 'לעומר', היינו, כמה ימים עברו, מאז הקרבת קרבן מנחת העומר, שהוקרב בזמן בית המקדש, במוצאי חג ראשון של פסח. מה הענין לספור, למועד הקרבת העומר, שכבר היה ועבר?

עוד לא ברור, מהי האוירה הרוחנית הנכונה, לימים אלו? פסק השולחן ערוך סימן תצג', 'נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא...'. הסיפור העצוב הזה, מעצב את אוירת ימי העומר בחלקם הגדול. האם זה אומר, שאוירת ימים אלו, צריכה להיות דומה, לימי אב?

על פי האר"י הקדוש, שעה"כ פה' ע"ד, 'ימי העומר הם בחינת דינין וגבורות'. גם אמירה זו אינה מובנת. האם אוירת ימי העומר אמורה להיות דומה לימי אלול? המבוכה גדולה. האם אלו ימים עצובים או שמחים? ימי דין או רחמים? ננסה להעמיק ולהבין.

לעילוי נשמת הקדוש שלום יוחאי שרקי ז"ל הי"ד

חול המועד מתמשך

חז"ל מכנים את חג השבועות, הוא יום החמישים, שאחר מט' ימי הספירה, בשם 'עצרת'. כך לדוגמה במשנה, ביכורים א' ג', 'אין מביאין ביכורים קודם לעצרת.. מפני הכתוב שבתורה (שמות כג' טז)', וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה'. אומרת לנו המשנה, שתחילת הבאת ביכורים לבית המקדש בכל שנה, היא מחג השבועות ואילך, אותו היא מכנה בשם 'עצרת'. אבל במקרא, היום השמיני של סוכות הוא שמכונה עצרת, ואף בהקשר איסור מלאכה בשביעי של פסח, הוזכרה המילה עצרת, אבל לא בשבועות. אז מדוע בחרו חז"ל לכנות את שבועות, בשם 'עצרת'?

מסביר הרמב"ן, ויקרא כג' לו', בהקשר שמיני עצרת של סוכות, 'ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ.. ויום השביעי הוא שבת, ואין לו בן זוג, וכנסת ישראל היא בת זוגו.. היא שמינית'. אומר הרמב"ן, על פי דברי ר' שמעון בר יוחאי, בראשית רבה יא' ח', ששת ימי החול מתחלקים לזוגות, אבל בת זוגו של יום השבת היא כנסת ישראל. ממשיך הרמב"ן, 'עצרת היא, כי שם נעצר הכל'. מסביר ר' בחיי, במדבר כט' לה', 'ועל דרך הקבלה: "עצרת", זו כנסת ישראל, כי שם נעצר הכל, והוא לשון מלכות, כמו: "זה יעצור בעמיו" (שמואל א' ט' יז)', וכן: "יורש עצר" (שופטים יח' ז)'.
דברי הרמב"ן, מתחברים לדבריו, בבראשית כד' א', על הפסוק, 'וד' ברך את אברהם בכל', שהשכינה נקראת 'כל', משום ש'טובה הגדולה השופע על כל באי עולם', מאת ד', נאצלת ומתגלה בה. 'ובה הוא מנהיג את הכל.. והיא שנקראת כלה בספר שיר השירים, בעבור שהיא כלולה מן הכל, והיא שחכמים מכנים שמה כנסת ישראל במקומות רבים, בעבור שהיא כנוסת הכל. והמדה הזאת היתה לאברהם כבת..'. על פי המילים הקדושות האלה, כתב מרן הרב קוק באורות ישראל א', 'כנסת ישראל היא תמצית ההויה כולה, ובעולם הזה נשפע תמצית זו, באומה הישראלית ממש..'. אם כן, המילה עצרת, רומזת לכנסת ישראל, היא השכינה הקדושה, אך מדוע מכנים חז"ל את שבועות בשם עצרת?

ממשיך הרמב"ן ומסביר, ויקרא כג' לו', 'וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם, כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום, שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים, כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה, שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן..'. אומר הרמב"ן, שבועות הוא כמו שמיני של פסח, וימי העומר, אינם אלא כימי חול המועד, בין ראשון של פסח, לשמיני שלו. משום כך, מכנים חז"ל את חג השבועות בשם 'עצרת', לומר לנו שבועות הוא שמיני של פסח, כמו ששמחת תורה הוא שמיני של סוכות. לשניהם יש לקרוא עצרת, משום שבשניהם יש גילוי אהבה מיוחד, בין הקב"ה לשכינה הקדושה, היא שורש נשמות כלל ישראל. לכאורה מובן, אבל עדין יש לשאול, מדוע לעשות הפסק כה גדול, בין ראשון של פסח, לשמיני שלו, הוא שבועות? התשובה הפשוטה היא, שימי העומר, הם ימי הכנה לקבלת האור הגדול של שבועות. אך מדוע יש צורך בימי הכנה כה רבים?

התמיהה היותר גדולה היא, אם לפי הרמב"ן, ימי העומר הם 'כחולו של מועד', אז לכאורה, הם ימים שמחים, ומדוע הפכו אותם לימים ממועטי שמחה, ועשיית זכר לתלמידי ר' עקיבא? מדוע לשנות את כל האוירה? כדי לענות על שאלותינו, נשוב אל הראשונות, ונעמיק בענינה של מנחת העומר.

העומר הלאומי

התורה מצוה, ויקרא כג' י', 'כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, וקצרתם את קצירה, והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן'. כתב הרמב"ם, הלכות מאכלות אסורות פ"י ה"ב, 'כל אחד מחמשה מיני תבואה.. אסור לאכול מהחדש שלו, קודם שיקרב העומר בט"ז בניסן.. אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש.. ובזמן שאין בית המקדש, כל היום כולו אסור מן התורה..! לכן כיום, ממוצאי ט"ז בניסן, מותר לאכול מן התבואה החדשה, אף על פי שלא זכינו עדין להקריב את העומר. עוד כתב הרמב"ם, בהלכות תמידין ומוספין פ"ז ה"א, 'עומר זה מן השעורים היה בא, ודבר זה הלכה ממשה רבינו..! ושם בה"ג, 'אסור לקצור בארץ ישראל, מין מחמשת מיני תבואה, קודם לקצירת העומר, שנאמר, ראשית קצירכם, שיהיה תחלה לכל הנקצרים..! אם כן, לא קוצרים מהתבואה החדשה, ולא אוכלים ממנה, עד שיקצר ויוקרב, עומר השעורים. מיד לאחר מכן, מצוה שם התורה על ספירת העומר, 'וספרתם לכם.. מיום הביאכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמימות תהיינה..!'

הפרשת תרומות ומעשרות, והאיסור לאכול מהפירות, בהיותם טבל, טרם הופרשו מהם התרומה והמעשר, מוכרת לכולנו. אבל העומר הוא דבר מיוחד במינו. משום שאם השכן לא הפריש תרומה על פירותיו, אין זה אוסר עלי את פירותי, שהפרשתי מהם תרומה כדין. אבל העומר, לעומת זאת, הוא ענין כלל ישראלי. כל המדינה עוצרת, אף אחד לא קוצר את שדהו, ובודאי שאף אחד אינו אוכל מהתבואה החדשה, עד לאחר הקרבת העומר. מדינה שלמה, עם שלם, כולו מעומר, מכונס, אחד לגמרי, עומד מול תבואתו, כאילו מדובר במשפחה אחת גדולה, באדם אחד שיש לו פירות, שהוא צריך להפריש מהם את תרומתו, לפני שיאכל מהם. קרבן העומר הלאומי, מעמר ומכנס את כל ישראל, כאיש אחד בלב אחד. מעמד נשגב של אחדות נפלאה, במוצאי ראשון של פסח. מתוך כך, אנו מתחילים לספור לעומר. חוזרים בכל ערב, על האורות הנפלאים, על האחדות הכלל ישראלית הנפלאה, שזכינו להתגלותה בעומר. יונקים אותה לתוכנו, ומתיישרים במידותינו והנהגותינו, על פיה.

זוהי ההכנה לקבלת התורה בשבועות. כי את התורה קיבלנו, כפי שכתב רש"י, בשמות יט' ב', 'כאיש אחד בלב אחד', וכך אנו מקבלים אותה בכל פעם מחדש. אין דרך אחרת. התורה ניתנה לנו כעם, לא כפרטים, אלא כאיש אחד ממש. לכן, נפגעו תלמידי ר' עקיבא, דוקא בימי העומר. משום שכאמור ביבמות סב: 'לא נהגו כבוד זה לזה'. לא קיבלו תורה כאיש אחד בלב אחד, אלא במסע רוחני פרטי ומתנשא. כך לא מקבלים תורה.

הצער על תלמידי רבי עקיבא, אינו משנה את אוירת ימי העומר, אלא מעמיק אותה. מדגיש את הצורך להתאחד ולכבד. את החשיבות האדירה של החיבור לכלל ישראל באהבה, כדי שנהיה ראויים לקבל תורה בשבועות. זוהי העבודה העיקרית בימי העומר.

אמנם עדין יש להקשות, מדוע יש צורך בימי הכנה כה רבים. ועוד יש לשאול, אם זכרם של תלמידי רבי עקיבא, נועד לחברנו לאוירת ימי העומר הקדושים, ימי אהבת ישראל, האם לא די היה בהזכרת טעותם? מדוע אסרו נישואין ותספורת, ריקודים ומחולות?

תספורת ביום העצמאות

הרב צבי יהודה הכהן קוק, היה אומר, שמי שאינם מסתפרים לכבוד יום העצמאות, הרי 'הכרת פניהם ענתה בם' (ישעיהו ג' ט'), כי ניכר מזיפי פניהם, שאינם מאמינים במעשי ד'. שהרי נפסק בסימן תצג' סעיף ב', שלסנדק מותר להסתפר בספירה לכבוד המילה, ושמחת יום העצמאות, היא שמחה במעשי ד', הגדולה בהרבה משמחת הסנדק.

שמעתי פעם מי שניסה לערער על דבריו, שהרי שנינו במשנה עדויות פ"א מ"ה, 'שאינן בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו, עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין'. אז איך יכולים היום, להתיר להסתפר לכבוד יום העצמאות? אך טעות יסודית ביד המערער. שכן הביא ר' עמרם אבורביע בספרו נתיבי עם, סימן תצג' ב', משם הרב זרע אמת, 'אין זה לא תקנה ולא גזרת חכמים שנאמרו בה אין ביי"ד יכול לבטל וכו' אלא מנהגא בעלמא שנהגו בקצת מקומות להצטער על מיתת תלמידי ר' עקיבא'. והוסיף שם עוד ובאר, שאף אין זה מנהג לגדור מפני איסור, אלא מנהג של סיגוף. על פי דבריו נלמד, כי אין כל מניעה, ויש הגיון רב, ששמחת קדושת מעשי ד', בתחילת גאולתנו ועצמאותנו, אף כי רק אתחלתא היא, דוחה את איסור התספורת בימי העומר, ואין כל ערעור מהמשנה בעדויות.

מתוך דברים אלו למדנו, שמנהג הצער על תלמידי רבי עקיבא, הוא מנהג של סיגוף וכובד ראש, שהתקבל להלכה מחייבת בשולחן ערוך, ונועד לחזק אותנו בעבודתנו להגביר אהבת ישראל, ולא חלילה, להפוך את ימי העומר השמחים לימים של צער. אך עדין קשה. כי לאסור שמחת נישואין, זה לא פשוט. זה כבר לא סיגוף בעלמא.

ספירה או עומר

למדנו לעיל, שאיסור האכילה מהתבואה החדשה, עד לקיום מצות הקרבת העומר, מגלה ומרומם את קדושת כלל ישראל, באחדותם השורשית הגדולה. אבל אם כך, יש לתמוה, מדוע צייתה התורה לספור לעומר? והרי ספירה היא דבר הפוך לגמרי מהעומר. עומר זו אחדות, וספירה זו פירוודיות. נסביר את הדברים.

תורת החשבון, היא שפת המדעים. היא המאפיין היסודי של המציאות החומרית. הספרות הן אבני היסוד של החשבון. ומה מבטאות הספרות? ספרנו אחד, מדוע לעבור לשנים? כי אחד נגמר. יש לו קצה וגבול. אם לא היה לאחד סוף, הרי היה הוא אינסוף,

וכמו שאנו אומרים, 'שמע ישראל, ד' אלוקינו, ד' אחד'. אחד ארוך ארוך, שאין לו סוף. אבל בספרות החשבון, לאחד יש סוף, ולכן עוברים לשנים. וכששנים נגמר ומגיע לגבול, אנו סופרים שלוש. הספרות מבטאות את תכונת סופיות פרטי העולם הזה, הגבוליות והפירודיות. על פי הבנה זו, יש לתמוה, אם בימי העומר, אנו מבקשים להתחבר לאור האחדות הגדולה שזכינו לה בהקרבת העומר, אז מדוע לספור?

פסק הרמב"ם, הלכות תמידין ומוספין פ"ד, שעבודות בבית המקדש, שהיו חוזרות בכל יום, מחלקים היו את עשייתן בין הכהנים, באמצעות הגרלה, פייס. 'כל העבודות האלו שעושין בכל יום, בפייס היו עושין אותן. וכיצד היו עושין? כל כהני בתי אבות של יום, נכנסין ללשכת הגזית, אחר שיעלה עמוד השחר, ומלובשין הן בבגדי כהונה, והממונה שעל הפייסות עמהן, והן עומדין בהקפה, והממונה נוטל מצנפת מעל ראשו של אחד מהן ומחזירה, והוא האיש שמתחילין למנות ממנו.. כיצד מפייסין? עומדין בהיקף ומסכימין על מניין, שמונים, מאה או אלף, או כל מניין שיסכימו עליו, והממונה אומר להם הצביעו, והן מוציאתן אצבעותיהן אחת או שתיים, ואם הוציא שלש מונין לו שלש.. ומתחיל הממונה למנות מן האיש הידוע שהסיר מצנפתו תחילה, ומונה על אצבעותיהן וחוזר חלילה, עד שישלים המניין שהסכימו עליו, והאיש ששלם המניין אצל אצבעו, הוא שיצא בפייס ראשון לעבודה. ולמה מונה המניין שהסכימו עליו, על האצבעות שהוציאו, ולא היה מונה על האנשים עצמן? לפי שאסור למנות ישראל אלא על ידי דבר אחר..!'

אסור לספור יהודים. מדוע? אם תאמר רק משום עין הרע, הרי כאן מדובר בהגרלה, שאינה מסכמת כמה אנשים יש בנמצא, אלא עוברת שוב ושוב על האנשים, עד שמגיעים למספר שנבחר, ומי 'ששלם המניין אצל אצבעו, הוא שיצא בפייס'. אז מה שייך כאן עין הרע? אלא משום שעם ישראל הוא עם אחד, נשמה אחת גדולה, והספירה מבטאת פירודיות. לכן אין סופרים את הכהנים אלא את מספר האצבעות שהוציאו. אז חוזרת השאלה, מה לעומר האחדותי, ולספירה הפירודית?

סוּכַר לַעֲצֻמוֹ

שמה תאמרו, דרשה דרשת, ומכוחה אתה מקשה קושיה. אבל הלכה היא בשולחן ערוך סימן תפט' סעיף א', שדוקא בספירת העומר, 'מצוה על כל אחד לספור לעצמו'. באר המשנה ברורה, 'דכתיב וספרתם לכם, משמע שהמצוה חל על כל יחיד ויחיד, והנה משמע מזה דבספירה אינו כמו בשאר מצוות התלוי באמירה לענין קידוש והבדלה וכיו"ב, דאם שמע לחבירו ונתכוין לצאת, דיוצא בזה משום דשומע כעונה, והכא גילתה התורה דלא יצא כל כמה דלא ספר בעצמו'. אמנם מביא שם גם דעות חולקות, אבל מסיים המשנה ברורה, שעל אף הדעות החולקות, 'מנהג בכל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו ואין סומכין על הש"ץ'. כל כך תמוה. דוקא את מצות הספירה, בה אנו נזכרים באחדות העומר, ומשתלמים בה, ומתחזקים באהבת ישראל והערבות ההדדית, דוקא אותה, נצטוינו לקיים באופן יחידאי, ומצוה על כל אחד לספור לעצמו?!

עומר לגולגולת

השאלה מתעצמת לנוכח העובדה, שהעומר בתורה, נחשב למידת אכילתו של היחיד. אמנם, יש לעומר משמעות של תוצאת העימור, האיסוף, כמו שמצאנו בשבת עג, שאחת מלט' מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת מעמר. אבל מאידך, בפרשת המן, אותו לחם נסי שירד לבני ישראל במדבר, נאמר, שמות טז, 'זה הדבר אשר ציוה ד', לקטו ממנו איש לפי אכלו, עומר לגולגולת'. ומסיימת שם התורה, 'והעומר עשירית האיפה הוא'. פירש האבן עזרא, 'מאכל איש אחד'. אז עומר הוא מנת היחיד.

מדוע בחרה התורה, דוקא בקרבן העומר הכלל ישראלי, לקבוע את שיעורו, כמידת אכילתו של היחיד, ואף לכנות באופן כללי את הקרבן ואת הספירה שבעקבותיו, 'עומר'? כדי לענות על שאלותינו, יש להעמיק בהבנת יחסי כלל ופרט בישראל.

מרבֵּים שלום בעולם

'אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, ברכות סד., 'תלמידי חכמים מרבֵּים שלום בעולם..'. לכאורה יש לתמוה, והרי התלמוד מלא במחלוקות בין החכמים, ואיך תאמר שהם מרבֵּים שלום?

מסביר הרב קוק, בעולת ראייה ח"א עמ' של, 'יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה, כי אם ע"י צביון אחד בדעות ותכונות, וא"כ כשרואים תלמידי חכמים, חוקרים בחכמה ודעת תורה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמתי אי אפשר שיבוא לעולם כי אם דוקא ע"י הערך של ריבוי השלום. הריבוי של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו וענינו.. על כן, תלמידי חכמים מרבֵּים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים.. בזה הם מרבֵּים שלום.. כי כולם יכירו, שכולם, גם ההפכים בדרכיהם ושיטותיהם כפי הנראה, המה כולם למודי ד', ובכל אחת מהנה יש צד שתתגלה על ידו ידיעת ד' ואור אמתו.. וברכת השלום.. היא השלום של התאחדות כל ההפכים. אבל צריך שימצאו הפכים, כדי שיהיה מי שיעבוד ומה שיתאחד, ואז הברכה ניכרת.. ועל כן שלום הוא שמו של הקב"ה, שהוא בעל הכחות כולם.. וכוללם יחד..'.
על פי דבריו אלו של הרב, אפשר היה לומר, שספירת העומר באה להדגיש, שהפרטים, בפיתוח כוחם הפרטי, בונים את הכלל. אבל עדין קשה, והלא אנו עסוקים בהתחברות לעומר הכלל ישראלי, אז למה לא להתרכז בכלל עצמו?

יהיו לך לבדך

אמר שלמה המלך, במשלי ה' טז-יז, 'יפוצו מעינותיך חוצה, ברחובות פלגי מים. יהיו לך לבדך, ואין לזרים איתך'. יש להבין, אם יפוצו מעינותיו לרבים, הכיצד יהיו לו לבדו?

מסביר מרן הרב קוק, באורות הקודש א' צט', 'וההשכלה הנסתרת, היא מיוחדת בכל אדם בצורה מיוחדת לו. היא מאוגדת עם העצמיות שאינה נכפלת בשום אופן, ואינה נמסרת בשום הגה והסברה. יהיו לך לבדך. וצדיק באמונתו, שלו דוקא, יחיה'. אומר מרן הרב, לכל יהודי יש אופי נשמתי מיוחד משלו, ואין עוד אדם בעל האופי המיוחד הזה. דוקא משום שכל כלל ישראל, הם נשמה אחת גדולה, ודוקא משום שכל אחד מישראל, מקבל את נשמתו כקו אורה, מתוך נשמת כלל ישראל, אין זהות נשמתי כפולה. שהרי משהו מנשמת הכלל, שוכן בו, דוקא בו, ורק בו. בלעדיו יהיה הכלל חסר. ומאחר ו'העצמיות אינה נכפלת בשום אופן', גם ההכרה הנשמתי הפנימית בכל אחד מאיתנו, יחודית לגמרי, אף על פי שכולנו מקיימים את אותן מצוות, ולומדים אותה תורה.

וכן כתב הרב, בקובץ א' כג', 'ההבנות השונות בדעת אלוקים, יש לכל אחת מהנה מקום בסדרי החיים. ותכונת הנפשות חלוקות הנה זו מזו, בדבר ההכנה של כל אחת מהן, לאיזה דרך של הבנה תהיה נמשכת'. כולנו מקיימים את אותו שלחן ערוך, אבל בדעת הפנימית הנשמתי, בהבנת וקליטת האור השוכן בתוך המצוות, לכל אדם יש אופי יחודי משלו. 'אין אדם יכול לרדת לסוף דעתו של חברו בדעת אלוקים הפנימית שבקרבו. וההשוויה החיצונית על ידי שיווי הדיבורים ואופני ההרצאה, ושיווי של דרך החיים, נוגעת רק בשטח החיצון של הדעה. אבל בפנימיותה, היא תמיד מחולקת ועומדת בכל אחד שבבני אדם, בצורה בפני עצמה'. מדהים. כל יהודי והתוך הנשמתי המיוחד שבתוכו, ודעת אלוקים המיוחדת בו, בגוון המיוחד אך ורק לו.

בהתאם לזה אומר לנו מרן הרב, באורות הקודש ג' רכא', 'כל אדם צריך לדעת, שקרוי הוא לעבוד על פי אופן ההכרה וההרגשה המיוחד שלו, על פי שורש נשמתו.. אל יבלבלוהו תוכנים שוטפים אל תוכו מעולמות זרים.. אלה העולמות ימצאו תיקונם במקומם, אצל המסוגלים לבנינם ושכלולם. אבל הוא צריך לרכז את חייו בעולמותיו הוא, בעולמות הפנימיים שלו..'

על פי דבריו הקדושים של מרן הרב, נוכל להציע, שספירת העומר באה ללמדנו, כי בנין הכלל - ודוקא משום שכלל ישראל הוא נשמה אחת גדולה - אינו יכול להיבנות, אלא על קדושת הפרטים כולם, בפרטיותם היחודית. כי אם חסר אפילו פרט אחד, חס ושלום, הרי זה חסרון בכלל ישראל כולו. שהרי האור המצוי בכל אחד מישראל, אינו נכפל, ואינו נמצא אצל אף יהודי אחר.

כן כתב מפורשות בעל האבני נזר, בספרו נאות דשא קצז', בהסבירו, מדוע בספירת העומר, כל אחד סופר לעצמו בדוקא. 'הטעם, כי מצות ספירה היא לכל אחד ואחד, משום שכל אחד מישראל יש לו חלק במצוה אחרת, וביום החמישים שהוא יום מתן תורה, שב כל אחד ואחד לחלקו ולשורש שיש לו. לכן צריך כל אחד ואחד לספור לעצמו. שימי הספירה הם לזכר עצמו, שיוכל לשוב לשורשו. על כן צריך כל אחד ואחד לטהר עצמו, ולכן גם שומע אינו כעונה'. אומר הנאות דשא, אין אומרים בספירת העומר 'שומע כעונה', כי בימים אלו, כל אחד צריך להתחבר לשורש הנשמה המיוחד שלו. 'ובזה מובן העונש של תלמידי רבי עקיבא, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, שהיה דווקא בימי הספירה.

שהחיוב של נהיגת כבוד לחברו, הוא משום שיש לכל אחד ואחד לידע, שהגם שיש לו מעלה זו, הרי כנגד זה, יש לחברו מעלה אחרת. לכן נתעורר עליהם העונש בימי הספירה, שכל כוונת הספירה שספר כל אחד ואחד לעצמו, היא משום שיש לכל אחד ואחד חלק מיוחד. הדברים מתחברים עם דברי מרן הרב, בבאור הפסוק, 'יהיו לך לבדך'.

מצוה אחת גדולה

כתב התוספות, מנחות סו. ד"ה זכר למקדש, 'פסק בהלכות גדולות, שאם הפסיק יום אחד ולא ספר, שוב אינו סופר, משום דבעיא תמימות, ותימה גדולה הוא ולא יתכן'. לדעת בעל הלכות גדולות, אם שכח אדם לספור יום אחד, ולא ספר כל היום כולו, אינו יכול הוא להמשיך ולספור בברכה, כי מצות ספירת העומר, היא מצוה אחת גדולה. תוספות תמה עליו באופן מאד קיצוני, 'ותימה גדולה הוא ולא יתכן'. מה כל כך תמוה? בפשטות, אומר תוספות, ספירה היא פרטים, זו מהותה, והרי כל יום אנו מברכים מחדש, הרי ברור שמדובר פה בארבעים ותשעה ימי ספירה, שכל אחד מהם, פרט לעצמו. אז איך תבטל ספירת שאר הימים, בגלל שנשמט לו פרט אחד? אבל דברי בעל הלכות גדולות כל כך עמוקים, שאי אפשר לתאר. כדי שנוכל להבינם, עלינו להעמיק עוד יותר, בהבנת מהות כלל ישראל.

הקופה הלאומית

הגמרא במנחות סה. מספרת, על ויכוח שהיה עם הצדוקים. 'שהיו צדוקים אומרים: יחיד מתנדב ומביא תמיד'. וההלכה היא, 'שיהיו כולן באין מתרומת הלשכה'. כלומר, אין מקריבים קרבן תמיד מתרומת יחיד, אלא מכספי מחצית השקל, שכונסו לקופה הלאומית. כשניצחו אותם, קבעו מועד של שמחה. מה היה תוכנו הפנימי של הויכוח?

מסביר מרן הרב קוק, במשפט כהן קכד', 'ומה שרצו הצדוקים, שיחיד יהיה מתנדב ומביא תמיד, בא מפני שלא הודו שיש בכללות כנסת ישראל קדושה מיוחדת, מה שלא נמצא בכל עם ולשון. שכל אומה, עיקר הקיבוץ שלה, הוא כדי להיטיב להיחידים הפרטיים, אבל הכלל מצד עצמו, אין לו מציאות עצמית. ונמצא שערך הצבור כלפי אומות העולם, הוא בבחינת שותפים, ואצל השותפים, בודאי העיקר הוא, חלקו של כל יחיד שבשותפות הכללית.. אבל באמת לגבי ישראל, ציבור ושותפין הם שני מושגים.. מפני שיש בציבור של ישראל קדושה ומציאות כללית, שאינה נערכת כלל כלפי החלק של כל פרט, והיא עומדת למעלה מגדרי חלוקה, ובשביל כך קרבנות ציבור צריכין להיות משל ציבור דוקא, שזהו ענין הקדושה של הכלל כולו'. שיא הכלליות שאומות העולם יכולות להגיע אליה, היא שותפות לאומית. אוסף פרטים שמתכנסים לחברת אחריות גדולה, ותו לא. אבל בעם ישראל, הכלל אינו אוסף הפרטים. הלאומיות הישראלית אינה שותפות, שבסופו של דבר חוזרת לחלקו של הפרט בקופת השיתוף. לא ולא. כלל ישראל

הוא נשמה אחת גדולה. נשמה אחת ממש. שכיון שירדה לעולם, מאירה היא לתוך כל יהודי ויהודי, משהו מאורה האחד הכללי, ואותה קרן אורה, שמאירה לתוך כל אחד מפרטיה, היא שמהווה את נשמתו הפרטית כביכול.

חוק משאל עם

יש אנשים מבולבלים, שחושבים כי בכוחם לחוקק חוק, ובו ויתורים על חלקים מארץ ישראל. באו מבולבלים אחרים, ואמרו להם, בואו נחוקק חוק, שכל החלטת ויתור על חלק מארץ ישראל, תתקבל אך ורק במשאל עם. אלה וגם אלה, טועים.

כתב הרב צבי יהודה, להלכות ציבור קיט', 'כל הדיבורים האלה על "משאל עם", ביחס אל חלקי ארץ חיינו.. הם דברים בטלים ומבוטלים. כל הארץ הזאת כולה.. היא שייכת אל כל עם ישראל כולו, לכל חלקיו ותפוצותיו. אנחנו, מספר היהודים הזוכים ויושבים ומישבים בארץ הזאת, הננו נציגים ושליחים של כל עמנו כולו.. בשום אופן איננו רשאים למעול בשליחותנו..'. עוד כתב, שם קכו', 'כל אדמות ארצנו זאת.. יהודה ושומרון והגליל, התחתון והעליון, הגולן והבשן.. כולם שייכים לכל עם ישראל, בכל מקומותיהם ודורותיהם, אשר אנחנו במלוינו הנמצאים כאן, הננו נציגים ושליחים שלהם, וכל ויתור והפקרה והסכמה למסירה לרשות נכרים מה שהוא מקרקעותינו אלה.. בטלים ומבוטלים..'. לאור ההבנה שזכינו לה, בדבר נשמת כלל ישראל, נוכל עתה להבין את עומק דבריו של רבינו. אומר הרצי"ה, '..אדמות ארצנו.. שייכים לכל עם ישראל בכל מקומותיהם ודורותיהם..'. פירושו של דבר, שגם אם תאסוף את כל היהודים הנוכחים עלי אדמות בדור הזה, עדין לא הגעת לכלל ישראל כולו. כי כלל ישראל, הוא כלל נשמות ישראל לכל הדורות, ולא רק אלה שמופיעים כאן בדור הזה. ומאחר וארץ ישראל שייכת לנשמת כלל ישראל האחת הגדולה, היא השכינה הקדושה, הרי שאין רשות לשום פרט או אוסף פרטי הדור, לוותר על גרגר מאדמת ארץ ישראל.

נשמת האדם כללית

על פי דברים אלו, נוכל להבין את דברי בה"ג. אומר בה"ג, שמצות ספירת העומר, מלמדת אותנו, על יחסי כלל ופרט בישראל. ספירת העומר אינה אלא מצוה אחת, צוותא אחת גדולה, שלמות אלוקית כלל ישראלית, חיה ונושמת, שאי אפשר לחתוך ממנה חתיכות, או לוותר על אחד מפרטיה. כי עצמיותו של כל אחד מפרטיה, כדברי מרן הרב קוק, אינה נכפלת, וחסרונו חס ושלום, חסרון שלא יושלם, אלא במחזור הבא או בגלגול הבא. אמנם הספירה בטבעה, יורדת לפרטים, אבל אין אלה פרטים מספריים רגילים, שכל אחד מפורד לעצמו. הספירה היא לעומר, לכללות ישראל, לאור הכלל, המתגלה בכל יחיד ויחיד מישראל. כל פרט מישראל, אינו אלא קרן אורה מן הכלל, שמתלבש אמנם במספר פרטי, אך בעצמותו נותר הוא כללי. לכן, אם פרט אחד חסר, הכל חסר. כי חלק מהאורה הכללית, אינו מופיע. משום כך, מי ששכח לספור יום אחד,

לא יוכל להמשיך ולספור בברכה. זוהי הבנה עמוקה של הפרטיות בישראל. כל פרט בישראל, הוא למעשה, חתיכת כלל מוקטנת. פרטיותו של היהודי, נובעת רק מהעובדה, שהוא אישית מופקד על אותו אור כלל ישראלי, שהושם בתוכו ומהווה את נשמתו שלו, שאינה נכפלת, אבל נשמתו בפנימיות עצמיותה, היא כללית, כלל ישראלית.

על פי הצעתנו, להבנת דבריו הקדושים של בעל הלכות גדולות, יכולים אנו גם להבין, מדוע כל כך חשובה אהבת ישראל, וראיית הטוב שבכל אחד מישראל, ודרכו המיוחדת בעבודת ד', דוקא בימי ספירת העומר. ועד כמה כל ימות השנה, יש להתאמץ בכל כוחנו, על חיותו ונשמתו של כל יהודי, שבהצלחתו, תלויה הצלחת הכלל כולו.

ישאל השואל, אם בכל פרט מישראל, בפנימיותו, שוכנת למעשה נשמת הכלל, אז אדרבה, יתנדב היחיד קרבן תמיד, ויחשב זה לקרבן הכלל, כשם שבספירת העומר, כל פרט סופר לעצמו, ודוקא כך, מתגלה העומר הכלל ישראלי? מדוע התמיד מוקרב אך ורק מקופת הכלל, ואילו ספירת העומר, סופר כל אחד דוקא לעצמו? כאן אנו מגיעים לסודם הגדול של ימי העומר.

לספור את העומר

כאורה אפשר לומר בפשטות, כי ההבחנה בין קרבן התמיד לעומר היא, שקרבן התמיד, בא לבטא את קדושת הכלל מצד שורשו האלוקי, בהופעתו כנשמה אחת גדולה, ואילו העומר מבטא, את ירידת האור הכלל ישראלי אל הפרטים. לכן, קרבן התמיד בא דוקא מהקופה הלאומית, ואילו בעומר סופר כל אחד לעצמו. אך עדין יש לשאול, מדוע נתייחד דוקא קרבן העומר, ודוקא בתקופה זו של כעין חול המועד שבין פסח לשבועות, להתגלות קדושת הכלל שבפרט דוקא?

למדנו בשיעורנו לפסח, 'עיני ילד', את דברי הרב באורות הקודש ג' לה', כי בכל ליל סדר, מתחדשת נשמת כלל ישראל, ובתוכה גם נשמת כל אחד מבניה. עוד למדנו שם, את דברי האר"י בשער הכונות פסח פא:, כי בליל הסדר, יורד האור שלא כדרך הטבע, וללא הדרגה, ואחר כך בימי העומר, אנו שבים על האורות הללו, בהדרגה תהליכית. על פי דברים אלו, והיסודות שלמדנו בשיעורנו זה, נוכל עתה להציע הבנה, באשר למתחולל בכלל ישראל, בימי ספירת העומר, ומתוך כך גם להבין את ההבחנה בין התמיד לעומר.

כפי שלמדנו לעיל, המספרים מבטאים את המציאות הארצית הגבולית. פעולת הספירה, מתפרשת בדרך כלל, כספירת יחידות גבוליות קיימות. אבל היא גם יכולה להתפרש, כפעולה של יצירת גבול ופירוט. העומר, הוא נשמת כנסת ישראל, הכללית המופשטת, כפי שאומר הפסוק, שמות טז' לו', 'והעומר עשירית האיפה הוא', ובזוהר פנחס רמד., 'עשירית האיפה' בתורה, היא כנגד השכינה, היא כנסת ישראל, המכונה 'עשירית', משום שהיא המלכות, הספירה העשירית. לספור את העומר, פירושו, להכניס את האור הכללי האינסופי, שבשורש נשמות ישראל, אשר התחדש עלינו בליל הסדר, אל מציאותנו הגבולית, הספירית, לשכנו בתוך הפרטיות הישראלית.

זו הסיבה שהתורה מכנה את קרבן העומר, בשם עומר. כי העומר מצד אחד הוא כלליות, איסוף וכינוס, ומאידך, הוא עומר לגולגולת, מנת היחיד. אומרת לנו התורה במילה הקדושה הזו, שבימים אלו, על ידי קרבן העומר, ומצות הספירה שאחריו, יורד אור העומר הכלל ישראלי, לתוך ה'עומר לגולגולת', לתוך הפרטיות של כל אחד מישראל.

עתה נוכל גם להבין, מדוע יש צורך במט' ימי ספירה, עד לעצרת, הוא חג השבועות. אומר האר"י הקדוש, שעה"כ פה' ע"ד, שבימי העומר יורד האור ומתפרט לחמישים שערים, 'ומאלו החמישים שערים.. נמשכות נשמות בני אדם, כל אחד ואחד נמשך משער פרטי'. כלומר, שירידת האור בימי העומר, לא רק יורדת מן הכלליות האינסופית, אל הפרטיות הגבולית, אלא גם לכל אחד ואחד, לפי עניינו ושורש נשמתו המיוחד. ימי ההכנה הארוכים, שלרמב"ן, הם כמו חול המועד מתמשך מפסח לשבועות, נדרשים לירידת האור והתפרטותו לפרטי פרטיו, לכל חמשים שערים, השופעים לתוך כל יהודי, על פי שורש נשמתו.

להחלץ ממסגרות הפרטיות

ישאל השואל, אם אלו הם ימים של בנין הפרטיות הנשמטית המיוחדת, של כל אחד מישראל, אז מדוע הדגש הוא דוקא על אהבת ישראל הכללית?

מלמדנו מרן הרב קוק, שהפרטיות בישראל נבנית, מתוך החיבור אל הכלל. כלל ישראל הוא מעין חיינו. בלשונו של הרב, אורות עמ' קמד', 'היחש של כנסת ישראל ליחידיה, הוא משונה מכל היחשים של כל קיבוץ לאומי ליחידיו'. היחס בין כלל ישראל לפרטיו, שונה מבכל אומות העולם. 'כל הקיבוצים הלאומיים, נותנים הם ליחידיהם, רק את הצד החיצוני של המהות, אבל עצם המהות, זה שואב כל אדם מנשמת הכל, מנשמת אלוקים שלא באמצעות הקיבוץ.. לא כן בישראל, הנשמה של היחידים נשאבת ממקור חי העולמים באוצר הכלל, והכלל נותן נשמה ליחידים..'. לכן, דוקא בימי העומר, בהם מקבל הפרט את שפעו הנשמתי המיוחד, צריך הוא עוד יותר להתחזק באהבת הכלל. עוד כתב מרן הרב, באורות הקודש ג' קמז', 'האדם צריך להחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד, רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים, המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה'. ככל שתהיה כללי יותר, גם פרטיותך תיבנה.

בליל הסדר, נולדה מחדש נשמתנו בשורשה. בספירת העומר, נכנסת היא בהדרגה, לתוך כל אחד מאיתנו, לפי ענינו תפקידו ויעודו. בשבועות, מתחברים הקצוות, כתר ומלכות, כלל ופרט כאחד, ואנו זוכים למעמד הר סיני מחודש, להתגלות אור ד', על כל קומתנו.

הבנו מה ענינה של הספירה לעומר, אך יש עוד לברר, מדוע אסרו נישואין בימים מיוחדים אלו, ומדוע אמר האר"י הקדוש, שימים אלו, הם בחינת דינים וגבורות?

דבקות השכינה בישראל

נאמר בזוהר, רע"מ אמור צז., על קרבן העומר, 'קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין.. אשת זנונים אתרחקת.. אשת חיל קריבת גרמה.. ונקתה ונזרעה זרע ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה'. בתרגום חפשי, קרבן זה כולו הוא בדבקות מעלה ומטה, השכינה ובני ישראל, כאחד הולכים. אשת זנונים מרחיקה עצמה, אשת חיל מקרבת עצמה, ונקתה ונזרעה זרעה, ומוסיפה חיל ואהבה לגבי בעלה. דברי הזוהר עמוקים מאד, אבל ננסה להבין מעט, על פי הסבריו של הלשם שבו ואחלמה, בספרו הדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ד' אות יג'.

בקרבן העומר, ובימים הנספרים אליו, יש התקרבות גדולה של העולם העליון והתחתון. בימים אלו, יורד אור גדול, אור של גבורות קדושות, המיועד להופיע בעולם המעשי המצומצם, ולבנות את גבורת ישראל. האור יורד לישראל, על ידי השכינה הקדושה, ההולכת עם בניה כאחד, ומכניסה בהם רוח של גבורה אלוקית. ההתקרבות הגדולה הזו, כפי שמופיע גם בזוהר בלק קפט., בודקת את מצבם הרוחני של ישראל. אם מצבם טוב, אז שופע אליהם טוב נפלא, שלהבות מתוקות של רחמים. אבל אם חלילה אינם מוכנים, אז צריך הרבה תפילות ורחמי שמים. מדמה זאת הזוהר, למים ששותה אשה סוטה. אם נמצאת היא אשת חיל, מתברכת בכל הטוב, ואם רחמנא ליצלן להיפך, אז להיפך.

סוד הדבר, כפי שכתב מרן הרב קוק, ישראל ותחיתו כו', '..בדיקת מי סוטה, ממקור החיים העליונים היא לקוחה..'. האור הגדול שיורד על ידי המים האלה, הוא שבודק את מצבה הרוחני של האשה. זהו בדיוק ההגיון של ימי העומר. ימים של הופעת אור שמימי אינסופי, היורד לתוך המציאות הארצית הספירית. אור נפלא זה, בונה את גבורת ישראל, את נפשם וגופם, את כוחם המעשי, את ארצם, מדינתם, והצלחתם בעולם הזה, לעשות ולהצליח, ולקרוא בשם ד'. אבל אם ישראל אינם מוכנים לאור הזה, עלולה להיות בעיה.

לאור הדברים הקדושים האלה, נוכל להבין, מדוע אמר האר"י הקדוש, כי ימים אלו הם בחינת דינים וגבורות, ומדוע החמירו ישראל על עצמם, במנהגי סיגוף. כיון שבימים אלו, דבקה השכינה הקדושה, בבני ישראל, וכתוצאה מכך, מעשיהם נבדקים, לכן ראו ישראל להנהיג בתקופה הזו, כובד ראש מיוחד, להתנהג בריסון. לא לשאת אשה, מחשש לקלות הדעת, בשמחת הנישואין הגדולה, וכן להימנע מריקודים ומחולות, ולא להסתפר. כל זאת, לאור נסיונם העגום של תלמידי ר' עקיבא, ענקי עולם, שנידונו בעת הזאת, משום שלא היו מוכנים לקבלת האור, אשר אמור היה לבנות את ישראל, בגבורתם, במעשיותם, והפך להם לעונש נורא, רחמנא ליצלן. מסיבה זו, צריכים אנו בימים אלה, להתגבר באהבת ישראל, ולהיזהר מדינים ומחלוקות, כמו מאש. כי בתקופה זו, יורד אור של גבורות קדושות, שמיועד להיות לברכה, כשישראל דבקים בשכינה. הדבקות בשכינה, היא כמובן על ידי לימוד תורה וקיום מצוות. אבל ראשית לכול, היא אהבת כלל ישראל, ששורשם היא השכינה הקדושה, כדברי אור החיים הקדוש, דברים כב' יג', '..השכינה שהיא כללות ישראל'. ואמר ר' שמעון בן חלפתא, במדבר רבה כא', 'אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום..'. אהבת ישראל, היא השומרת את ברכת הגבורה לישראל.

חקלאות קדושה

המשנה בתמורה יד. אומרת, שקרבן שזמנו קבוע, דוחה את השבת. לפיכך, קרבן העומר דוחה את השבת. כיום, כאמור בשו"ע סימן תכח', לא יכול לצאת פסח ביום שישי, וממילא, קציר העומר אינו יוצא בליל שבת. הטעם לכך, כמובא שם בבאור הלכה, כדי שלא יצא הושענא רבא ביום שבת. אבל אז היו מקדשים החודש על פי עדים, וקציר העומר יכול היה לצאת בליל שבת. הביתוסים, כמסופר במנחות סה., ניסו להתנגד לקצירת העומר בליל שבת. הם טענו שממחרת השבת השביעית, זה ממחרת שבת בראשית, ושבעות צריך לצאת ביום א'. ממילא, קציר העומר, תמיד יהיה במוצאי שבת. מה רצו אותם ביתוסים? מה כל כך הפריע להם בהלכה שקציר העומר דוחה שבת?

מסביר מרן הרב קוק, מאמרי הראי"ה 179, שהביתוסים לא היו מוכנים לקבל, שיש קדושה כה גדולה בחקלאות הארץ ישראלית, עד שקרבן עומר השעורים, ידחה שבת. וכך כתב, 'בנין הארץ.. החקלאות, הלא היא אצל כל העמים רק גורם כלכלי חיוני פשוט, אבל העם אשר הנושא שלו כולו הוא קודש קודשים, וארצו, ושפתו, וכל ערכיו כולם קודש הם.. הרי גם חקלאותו כולה, היא ספוגת קודש, והקודש הזה שביסוד החקלאי, מובלט הוא על ידי זה, שחגיגת ראשית הקציר, העומר, עולה הוא למדרגת עבודת הקודש היותר עליונה, והקרבן המקודש עימו, הוא קרבן ציבור שדוחה את השבת'. העבודה החקלאית המעשית, אמנם מלאכת חול היא, ואסור לעשותה בשבת, אבל מתוך הקרבת העומר, מתגלה ערכה הכללי של החקלאות הארץ ישראלית בכללה, כי שוכן בה אור ד'.

ממשיך הרב, 'הביתוסיות, ודאי לא היתה חרדה על קדושת השבת ושמירתו, יותר משומרי התורה הנצחיים, הפרושים.. מחשבת רעל עמוקה היתה בלבם.. עיניה החלשות כהו, ולא יכלו לסבול את האור.. ועל כן רצתה להאפיל אותו, ולהבליט שאין קצירת העומר דוחה את השבת, אין החקלאות עולה גם בישראל למדרגה של קודש קודשים, וממילא יתפוס בה החול הרגיל את מעמדו, ומזה תוכל כבר הדרגא להיות הולכת ויורדת, עד כדי האפסיות של אור הקודש מחיי הלאום, והקבוץ הישובי'.

מלחמת הביתוסים, נגד קדושת ארץ ישראל, היתה מלחמה נגד דת ישראל בכלל. הם זממו, להוציא את אור הקודש מחיי הלאום וההתישבות. לכן נעשו לפתע "שומרי שבת אדוקים" כביכול, ובלבד שלא תאמר שהחקלאות הלאומית הארץ ישראלית, מתרוממת בכללותה, על ידי קרבן העומר הלאומי, למדרגה כה קדושה, עד שקרבן העומר דוחה שבת. זה לא היה ויכוח הלכתי מקומי. זה היה מאבק כללי על אופיה של המדינה בכלל, על הקודש שבחיי הלאום.

מסיים שם הרב, '..נקום ונתעודד.. ותחיית עולם תהיה לנו, וידעו תועי רוח בינה, כי קדוש ישראל, הוא מקור ישענו סלה, וחיי התורה והמצוה כולם, חיי הלאום כולו המה'. בימי העומר, הולך ומתגלה, שכל מציאותם של ישראל, גם השלטונית, גם הצבאית, גם הכלכלית, ואף החקלאית, הכל בא ממקור הקודש.

תחית הקודש

כמה מיוחד עתה להתבונן בעובדה, שיום הקמת המדינה, ויום כיבושה של ירושלים, שניהם התרחשו דוקא בימי העומר. דוקא בימים שאור השכינה, נבנה בגבורתו בשמי מרום, ויורד ובונה את גבורת ישראל. מתוך השמחה וההודיה על גבורת העבר, צריכים אנו להתגבר בעשיה ברוכה, למען התגלות תחית הקודש, במדינתנו מדינת ישראל.

כתב מרן הרב, אורות ישראל ז' יז', 'אי אפשר לנו לדבר על דבר תחיה לאומית כללית, אם לא נדבר בענין תחיה פרטית של כל נשמה ונשמה בפני עצמה'. ממש כמו בתהליך התחיה השנתי של עם ישראל, בו אחר הופעת האור הכללי בפסח, מתגברים אנו, בתחית כל נשמה ונשמה מישראל בימי העומר, כדי לזכות, לתחיה הלאומית הכללית, שבחג השבועות. 'ועל כן, תחית הנשמות בטללי תחיה אמתית, הרי היא חלק היותר מעכב בהתכונה של התחיה הלאומית'. כמו שאי אפשר להגיע לשבועות, בלי ההכנה של ימי העומר הפרטניים, כך אי אפשר להגיע לתחיה הלאומית הכללית, בלי התחיה הפרטית של כל נשמה ונשמה מישראל.

ממשיך שם הרב ומתאר, שחלק מהאומה עסוק כיום רק ב'תחיה הנשמית הפרטית', והחלק 'של העוסקים בטכניקה ובתחיות מעשיות', סובל מ'המחלה של שכחת ד'". אלה שקועים ברוחניותם הפרטית, ומתעלמים מנשמת האום, ואלה שקועים במעשה הלאומי, ללא הקריאה בשם ד'.

על כן, כל אלה שרוצים בתחיה השלמה, 'והחלוצים של התחיה באמת, מוכרחים הם לעסוק באלו שתי העבודות ביחד, תחיתו של השכל האלוקי בתוך המדע המעשי לכל מחלקותיו, ותחיתה של הנשמה האלוקית, בתוך התחיה הלאומית, לכל מערכותיה המעשיות'. היינו, להכניס שכל של תורה, בתוך העוסקים במעשה הלאומי, ולרומם את המרוכזים בתחית הנשמה הפרטית, אל התחיה הלאומית הכללית. ומיהם המוכשרים לעבודת החיבור בין חלקי העם, וחיבור הנפשיות המעשית, עם הנשמיות הרוחנית? כתב מרן הרב, אורות התחיה מג', 'הצדיקים העליונים, מארי דנשמתא, הם יהיו הצנורות המאחדים, שעל ידם יעבור שפע אור הנפש משמאל לימין, ושפע אור הרוח מימין לשמאל, ותהיה השמחה גדולה מאד...'. צדיקים יודעי אור התורה הפנימית, עוזריהם ותלמידיהם, הם אשר יניפו את דגל הפלת החומות, וחיבור העם לשלמותו הגדולה.

יש גבורה מעשית, של בנין הגוף הלאומי, ויש גבורה מעשית, של בנין הרוח הלאומי. בימי העומר, המסוגלים במיוחד לבנין גבורת ישראל, נתאמץ להרים את הראש, לרומם את הרוח, להאיר בחכמה, להעמיק את הבינה, ולמלאות את הדעת, באור רזי תורה, או לפחות באור הבא מרזי תורה, אשר יביא אותנו, כל פרטיות קדושת נשמותינו, וכלליות מדינתנו, להתגלות אור ד' עלינו מחדש, כימי עולם וכשנים קדמוניות.

גבורה מלאת אהבה לכל עם ישראל

תורה פופולארית ושוה לכל נפש..

לכל הלומדים, שלום וברכה,

כתב מרן הרב קוק, קובץ ג' רנט', 'לא לחינם, נטע בי אלוק כל הנפשות, את התשוקה התדירית לכל נסתר, לכל נאצל ונשגב, ולא לחינם הביאני לארץ ישראל, ולא לחינם יצר בי רוח אומץ וטוהר פנימי.. כל אלה ניטעו בקרבי, כדי להשתמש בהם להאיר לעולם, ליצור ספרות מלאה אור רזי תורה, פופולרית ושוה לכל נפש, מלאה שירה וגבורה, חמושה בשכל טוב ובבקורת נאמנה, להרים קרן לעם ד', ולתשועת עולם, אשר החלה לזרוח לו בארץ ישראל'.

מהמילים הקדושות של מרן הרב, אנו לומדים, כי הוא ראה את שליחותו, ביצירת ספרות תורנית, מלאה באור רזי תורה, פופולארית ושוה לכל נפש, כדי להרים קרן ישראל, עם ד', לסייע לו במהלך גאולתו בארץ ישראל.

רזי תורה עצמם, אי אפשר למסור לציבור הרחב, כי לא כל אחד מסוגל לסבול את אורם הגדול. כן כתב מרן הרב, באורות הקודש א' פו', 'הידיעות הסודיות היותר עליונות, אין מגמתן להתפשט בעולם בהתפשטות כמותית, שידעו מהן רבים, כי זהו דבר שאי אפשר. ואם ידעו רבים מסגנון החיצון, לא ידעו כלום בתוכן הפנימי, ויהיה הדבר מזיק, יותר ממה שהוא מועיל'.

שאיפת מרן הרב היתה, ליצור ספרות אמונית, מדרשית, עמוקה ומסבירה, המוארת באור של רזי תורה, וכפי שכתב באורות הקודש א' קמא', 'לטהר את הלבבות, ולהעסיק את המוחות, במחשבות נאצלות, שמקורן ברזי תורה, נעשה בדור האחרון, הכרח גמור לקיום היהדות'. לא רזי תורה עצמם, אלא 'מחשבות נאצלות שמקורן ברזי תורה'.

בשיעורינו ובספרינו, מושקע מאמץ גדול ועצום, ללכת בדרכו זו של מרן הרב, ולסלול את הדרך לציבור הרחב, להבין את תורתו, ולהתחבר אליה, בהבנה ובאהבה. להפיץ את תורת הרב, שתהא ידועה לישראל, עד להתגלותה, כתורה 'פופולרית ושוה לכל נפש', כשאיפתו של מרן הרב, על מנת שיאירו האורות, ונזכה לגאולה השלמה.

מתוך כך, אני קורא לכל הלומדים, שלא להסתפק בהתעלותם האישית כתוצאה מהלימוד, ולהתאמץ כמידת יכולתם, שהדברים יופצו לעוד ועוד יהודים. להצטרף ולחזק את עבודת ההפצה, ולו בסביבתם הקרובה.

ככל שתרבה הדעת בישראל, כך יתבהרו שמי מדינתנו, הספקות יתבררו, הלבבות יפעמו בטבעיות ישראלית בריאה ושמחה, ויאיר האור.

שלכם,

באהבה,

יצחק חי זאגא

ספר חדש!!! אורות חיים

חגים ומועדים

בדרכו של הראי"ה קוק

י"ז שיעורים על עומקם הפנימי של חגי ישראל

מאת: הרב יצחק חי זאגא

312 עמודים בכריכה קשה – 50 ₪

לרכישת הספר שלחו מסרון: 0585-216216

או דוא"ל: toratharav@gmail.com

אורות לדרך – להתחיל את היום באורות..

10 דקות יומיות מתורת הרב קוק - ישירות לתיבת הדואר שלך!

להצטרפות לתפוצת אורות לדרך – orot.laderech@gmail.com

לתפוצה בדוא"ל

לתפוצה בווטסאפס

לשיעורים מוקלטים היכנסו לאתר -

רוח ירושלמית yerushalayim.org.il

קהילות המעונינות לקבל החוברות חינם! והמעונינים לתרום או לסייע בהפצה

כתבו לנו בדואר אלקטרוני - toratharav@gmail.com

או התקשרו למשה: 050-6-238-938